

ter se s tem postavlja v vrsto borcev za naše pravice.

Verujem, da se bodo kmalu socialne razmere učitelja pripravnik zboljšale, da bomo vsi dobili stalnost in s tem utrjen položaj, če bomo delali po načelu: eden za vse in vsi za enega! Zato apeliramo na vse učitelje pripravnike in druge mlajše tovariše, da gremo

na delo in pomagamo po naših močeh pri sreskih odborih našega združenja.

D. K.

Opomba uredništva: Priobčujemo dopis neokrnjen. Ne moremo sicer zanikati, da ni takih upraviteljev, kot jih opisuje tov. D. K., vendar lahko s mirno vestjo izjavljamo, da ogromna večina upraviteljev ni takih.

† Tovarišu Dragotinu Česniku v spomin

Zopet je legel v hladni grob tovariš, učitelj iz preteklega starejšega doba. Iz dobe, ko se je bilo treba zelo boriti za vsak najmanjši napredek šole in pouka, a še bolj za učiteljske pravice, priznanja za njegovo delovanje in ugled.

In pokojnemu tovarišu Česniku gre polno priznanje kot borcu za vse pravice šole in učiteljskega stanu.

Rodil se je 13. novembra 1865. v Knežaku na Krasu kot sin preprostih kmetijskih staršev. Po domači osnovni šoli in nižji srednji šoli, je prestopil na ljubljansko učiteljsko, ki ga je dovršil 1884., star dvajset let.

Poln idealov, učiteljske stanovske zavesti in ljubezni do poklica, se je posvetil učiteljskemu stanu. Služboval je v Orehku pri Postojni, St. Vidu pri Vipavi, v Vipavi in v Zagorju pri Il. Bistrici, kjer si je izbral svojo življensko družico, ki mu je pa umrla še pred koncem svetovne vojne.

Po sedmih letih službe v navedenih krajih, je dobil mesto šolskega upravitelja v Predosljah pri Kranju. Že na prvih svojih službenih mestih je poleg vestnega vzgojnega dela v šoli pokazal veliko zanimanje in razumevanje za delo izven šole pri prosvetnih in gospodarskih ustanovah in se je že kot mlad učitelj začel udejstvovati pri učiteljskem društvu. Vendar se je njegovo obsežno delo na vseh popriščih napredka začelo šele v Pre-

dosljah. Tu je z vneto prijel za delo v okrajnem učiteljskem društvu za kranjski okraj. Ker je pri tem delu pokazal velike sposobnosti, je bil že l. 1896. izvoljen za tajnika Zaveze učiteljskih društev, katero mesto je zavzemal polnih 13 let in v tem času delal z vso vestnostjo, požrtvovalnostjo in natančnostjo za koristi šole in učiteljskega stanu. Poleg vsega tega je pa še vedno našel čas za marljivo obdelovanje šolskega vrta, za dajanje gospodarskih nasvetov ljudstvu v svojem službenem kraju, kakor tudi za stalno dopisovanje v »Učiteljskega tovariša« in »Popotnika«. V Predosljah je ostal nad deset let, nakar je dobil mesto nadučitelja v svoji rojstni vasi Knežaku. Tu je moral po starših prevzeti še obsežno kmetijo, ki ga pa ni ovirala pri njegovem šolskem in stanovskem delovanju. Narobe, še tembolj se je oprijel šolskega dela, a z delom na posestvu je postal vzor svojim soobčanom, ki jim je bil vedno tudi najboljši svetovalec. Zato so ga pa tudi cenili in izvolili za župana.

Kljub vsej zaposlenosti je posvetil tudi mnogo pažnje učiteljskemu društvu v okraju. Ni čuda, če je radi svoje kolegialnosti, vdanega tovarištva in ljubeznivega družabništva užival tudi med učiteljskim popolno zaupanje, ki se je kazalo tudi v tem, da ga je kot svojega zastopnika izvolilo v ondotni okrajni šolski svet. Z vso vneto in neustrašenostjo je tu zagovarjal napredek šole in učiteljske pravice ter branil in zagovarjal tovariše pred morebitnim preganjanjem. Bil je kremenit in odločen značaj. To pa ni bilo nekaternikom v krajih, kjer je služboval, vseh, in pričeli so ga preganjati. Tik pred vojno je bil premeščen v Cerklje pri Krškem. Pa ni odnehal! Kot trdna kraška skala se je uprl in nazadnje tudi zmagal. Ostal je v svojem ljubljanskem Knežaku, a ob koncu vojne, po smrti svoje žene, je stopil v pokoj. Po vojni, ko se je moral pod silo razmer preseliti v Jugoslavijo, je bil tu reaktiviran ter je še tri leta služboval na Rakeku in v Planini. Po upokojitvi se je naselil v Ljubljani.

Kako je bil cenjen in spoštovan, je pokazal njegov pogrebni spoved, na katerem ga je spremljalo ogromno število njegovih znancev, prijateljev in stanovskih sotovarišev. Slovo sta vzela od njega pred hišo žalosti tovariš sreski šolski nadzornik v pok. Al. Urbančič v imenu primorskih rojakov društva »Sočec«, a ob odprtem grobu v imenu sotovarišev tov. Lovro Perko. Zbor starejših kolegov mu je zapel dve žalostinki.

Tovarišu Dragu Česniku te vrstice v hvalen spomin!

L. P.

Splošne vesti

DAJANJE NAGRADE ZA Premeščanje in Napredovanje

Prosvetno ministrstvo je pod III Br. 61435 od 1. nov. 1939. izdalo naslednjo pomembno odločbo:

»Prosvetnemu ministrstvu je od več strani sporočeno, da poedinu učitelji in učiteljice šol dajejo gotovim osebam in advokatskim pisarnam nagrade, da bi jim pri prosvetnem ministrstvu izposlovali premetitve na boljša mesta ali pa hitro napredovanje. Prosvetno ministrstvo pri premeščanju upošteva vsako stvarno potrebo, pri napredovanjih je pa merodajna rangna lista in pa razpoložljivi krediti. Zaradi tega so posredniki med učiteljskim in prosvetnim ministrstvom popolnoma nepotrebni.

Dajanje nagrad poedinim osebam in advokatskim pisarnam v svrhu posredovanja pri prosvetnem ministrstvu se bo smatralo kot podkupovanje. Zato bo vsak učitelj in učiteljica, ki bi se posluževal (-a) te poti za premetitve ali napredovanje, pozvan pred disciplinsko sodišče ter se bo proti njemu (njej) najstrože postopalo.

Jugoslovansko učiteljsko združenje pozdravlja gornji razpis prosvetnega ministrstva ter poziva članstvo, da pomaga pri zatiranju korupcije. Dajanje informacij in intervencije je Jugoslovansko učiteljsko združenje poverilo posebnim zanesljivim osebam in pravnim referentom, ki vrše svoje delo v mejah upravičenih potreb za članstvo brezplačno. Neupravičene potrebe je treba zatirati, ker se osebni interesi ne morejo in ne smejo upoštevati pred občimi interesi. Naloga vseh edinic Jugoslovanskega učiteljskega združenja je, da delajo v zgoraj navedenem pravcu.

— V Zidanem mostu je prazno 1 učiteljsko mesto z lepo sobo v šoli.

— Kmetško-nadaljevalno šolstvo. Mariborski »Večernik« je nedavno objavil članek, v katerem se zavzema za čim večje število kmetško-nadaljevalnih šol v obmejnih pokrajinah in tudi v banskem svetu so se pred leti slišali glasovi, ki so zahtevali več nadaljevalnih šol v posameznih srezih. Dasi obstoja naše kmetško-nadaljevalno šolstvo šele 10 let, so navedeni pojavi sigurni znak, da je to izvenšolsko delo našlo ugoden odmev med prebivalstvom in mu je za razmah podano potrebno razpoloženje. Tudi pri oblasti ni ovir in po sigurnih informacijah so tudi na razpolago dovoljna sredstva za nadaljevanje dela na obstoječih in še za ustanovitve novih šol. Ovine ni torej nobene in je nadaljnji razmah odvisen le od iniciative učiteljskega. Če nas oblast podpira in narod kliče, odzovimo se!

Razmere so mnoge tovariše prisilile, da započete dela ne morejo nadaljevati. Stopimo na njihova mesta, četudi v drugih krajih! Apel se tiče vseh, predvsem tovarišev, ki so dovršili potrebne tečaje, pa z delom na terenu še niso pričeli, a tudi starih praktikov, ki se naj ozrejo po okolišu, ali ni že novega naraščaja za šolo. Bolj kakor kdaj je potrebno, da usmerimo misli naroda v smotreno gospodarsko delo in zagotovimo bodočnost. Direktno učiteljev kontakt z najboljšimi med kmetijskim naraščajem je zelo važen. M. V.

— Hospitacije na Državni poskusni ljudski šoli v Ljubljani. Kakor lansko leto, tako tudi letos sprejema Državna poskusna ljudska šola v Ljubljani od 1. novembra dalje hospitacije učiteljskega. Lansko leto je hospitalno na šoli 676 učiteljev in učiteljic. Učiteljsko, ki bi rado hospitalovalo na šoli, naj vložijo posamezno ali, kar je še boljše, v skupinah po več skupaj uradno prijavo na naslov »Državna poskusna ljudska šola Ljubljana-Beži grad. V prijavi naj navede svoje želje glede datuma in razredov, ki jih želi hospitalirati, nakar bo dobilo uradno obvestilo. Dan hospitacij ima učiteljsko pouka prost in se ne šteje v dopust.

— Popotnik št. 3.—4. (izide sredi decembra) bo strnjeno obravnaval nižje organizirano šolstvo v Sloveniji. Vsi objavljeni in naprošeni članki naj bodo v rokah urednika najpozneje 20. novembra 1939. Isto velja tudi za vse one številne sotrudnike, ki so se javili pred dnevi, ko je izšla 1.—2. številka. Onim, ki želijo »direktive«, bodi povedano, da naj s vobodno pišejo o svojih izkušnjah na enorazrednicah, dvorazrednicah ali trirazrednicah. Posnetki iz šolskega dela v težkih razmerah bodo posebno dobro došli.

Uredništvo.

— Vsem upraviteljstvom ljudskih, meščanskih in vodstvom kmetško-gospodinjiskih nadaljevalnih šol nudi Sadjarsko in vrtnarsko društvo za razredno čtivo iz sadjarstva in vrtnarstva posamezne številke »Sadjarja in vrtnarja« po 25 par. Lahko pošljemo po 20 do 40 enakih številčk. Sezite po dobrem čtivu, dokler je kaj zaloge.

— Prvi sprejem Slovence na Viš. pedag. šolo v nadzorniški oddelku. Pred dnevi je prejel dekret o sprejemu na Višjo pedagoško šolo v Beogradu (oddelek za okr. šol. nadzornike) tov. Miloš Ledinek iz Tezna pri Mariboru. Njegov sprejem je bil v Beogradu odobren že 5. septembra t. l., vendar je prejel rešenje šele te dni. Tov. Ledinek je eden izmed naših najbolj agilnih pedagoških in stanovsko aktivnih delavcev. Letos je bil na banovinski

skupščini izvoljen tudi v sekcijijski upravni odbor. Zelimo tov. Ledineku mnogo uspehov in mu čestitamo k sprejemu. Tako smemo upati, da se bo tudi pri nas v Sloveniji kader kvalificiranih okr. šol. nadzornikov kmalu povečal, kar bo nedvomno v prid razvoju in napredku slovenskega šolstva.

— Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi je naslov knjžice, ki poljudno razpravlja o vsem onem, kar bi moral znati o pasivni obrambi vsak državljan. Spisal jo je ing. Stanko Dimnik in založil Komite tehn. dela (Udr. jugosloveni. inž., Kongresni trg 1). Stane v knjžigarni Učit. tiskarne 5 din, pri naročilu vsaj 10 komadov pri založniku pa po 4 din. Knjžica navaja poleg načinov in vrste letalskih napadov, navodil za enostavno ureditev zaklonišč tudi vse ono, kar je treba za lastno varnost in varnost družine pripraviti že takoj, kakor tudi one ukrepe, ki bi bili potrebni, ako bi nastopilo vojno stanje. Pismena navodila izpopolnjuje 16 zelo nazornih slik. Z ozirom na današnje nemirne in negotove čase bi bilo želeli, da bi krožila ta knjžica iz rok v roke, da bi nanjo opozarjali znance, da bi iz nje podajali navodila v šolah itd., da ne bi bili v primeru vojne morda tako nepripravljeni, kot se je to zgodilo v neki državi, ki jo je vojna zadelo v pravkar potekajoči zgodovini.

Osebne zadeve

—i Z odlokom prosvetnega ministra so premeščeni sledeči učitelji in učiteljice: Olga Madon iz Slane gore v Jevnico, Josip Mazaj iz Sv. Lovrenca v Prevalje, Danica Kranjc iz St. Daniela v Vuzenico, Marija Jereb iz Rajhenburga v Senovo.

—i Po službeni potrebi je premeščen Bogomir Jereb iz Prežganja v Senovo.

—i V državno službo sta bila sprejeta z ukazom z dne 10. oktobra 1939. kontraktualna učitelja: Logar Franc iz Radovice (VII. skupina) in Silič Justina iz Slov. Bistrice (VI./2 skupina).

—i Premeščene so učiteljice Bogumila Kipek iz Dolnjega Loga na Vransko, Olga Madon iz Ilove gore v Jevnico, Valerija Zupan iz Stare Cerkve v Dolnji Log ter učitelj Alojzij Markič iz Polhovega Gradca v Selce.

Kaj vse pišejo o učiteljsvu, šoli, prosveti in JUU

—i »Potreben bo nov kader učiteljev.« Pod tem naslovom prinaša »Večernik« od 10. novembra ugotovitve, ki jih je prinesel »Učiteljski tovariš« v svojem uvodniku od 5. oktobra pod naslovom »Misli ob novih namestitvah«.

—i »Jutro« od 7. novembra prinaša pod naslovom »Hrvatske šolske reforme« napovedi in informacije, ki jih napoveduje »Hrvatski dnevnik« glede prosvetne politike na Hrvaškem in pravi: Načrt za te reforme pripravljata predstojnik prosvetnega oddelka banske oblasti Skorjač. »Pred njim leže na mizi — pravi list — zbrana dela Antona Radića, kar dokazuje, da bodo reforme zelo globoke in daljnosežne. Sistem pouka v naših šolah je po večini nemški. Pri nas so enostavno naši pedagogi kar precepili tuje ideje na naše prilike. Tako smo stisnili naše narodno življenje v tuje kalupe. Dosedanja prosvetna politika na naših osnovnih šolah ni ustrezala potrebam našega ljudstva. Odslej bo zastrujal po vseh naših prosvetnih ustanovah od ljudske šole pa do vseučilišča nov duh, ki bo ustrezal idejam pokojnega ideologa hrvatske-

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: F. V. 1. Ali ima učiteljica, poročena z neučiteljem, pravico do stanarine in kuriva v času, ko je bil njen mož na orožnih vajah? Če pripada, ali je treba narediti prošnjo?

2. Zakaj so mi odtrgali za mesec november 70 din pri mesečnih prejemkih, drugim v isti skupini ničesar?

—i Odgovor! Ad 1. Vložite prošnjo po uradni poti na kralj. bansko upravo, prosv. oddelku, ki o tem odloči.

Ad 2. V duplikatu plač. seznama je bilo gotovo navedeno zakaj. Ako pa si niste tega zabeležili, naj vpraša šolsko vodstvo ob predložitvi plač. seznamov, zakaj je bil odtegljaj.

—§ Vprašanje: Z. K. iz Kr.: Ali ima poročena učiteljica, katere mož je nezaposlen zaradi sedanje krize in živita v skupnem gospodinjstvu, pravico do stanarine in kuriva?

—i Odgovor: Ne!

—§ Pripravnik: D. K. 1. Ali so že dospeli dekreti na kr. ban. upravo za one učitelje pripravnike, ki so napredovali v juliju t. l.? Vsi čakamo zelo težko nanje!

2. Kdaj nam mora kr. ban. uprava nakazati večje mesečne prejemke in zaostalo povišico, če pridejo dekreti pred 15. v mesecu ali po 15.?

—i Ali dobimo naslednji mesec že vse izplačano?

—i Ali moramo še kaj drugega poslati na kr. ban. upravo kot prepis dekreta?

—i Odgovor! Ad 1. Da! Ad 2. Ob prevedbi iz pripravniške v uradniško skupino se vedno izplačujejo zvišani prejemki po § 30./2 U. Z. od 1. dne prihodnjega meseca, ko je bil odlok podpisan, in to obenem z redno plačo za vse mesece nazaj po odbitki prvomesečnega poviška za pokojninski sklad.

—§ Ali sme sresko načelstvo odrediti, da moram pristopiti k Rdečemu križu, in naročiti, da se mi odtegne članarina od plače? — Na gornje vprašanje sporočamo, da je članstvo pri Rdečem križu kakor tudi pri vseh sličnih društvih prostovoljno. K vstopu ne more nikogar nihče siliti, marveč mu lahko samo svetuje, oziroma pristop priporoča. Tudi ne more sresko načelstvo, brez pristanka prizadetih, odrediti, da se članarina odtegne od plače. Tako postopanje bi bilo protizakonito in prosimo, da nam take primere takoj prijavite.

ga kmetškega pokreta Antona Radića.« — O nameranih reformah objavlja »Hrvatski dnevnik« še te-le informacije: »Predvsem se bo pričela reforma na ljudskih šolah. Grafikoni o nepismenosti dokazujejo, da ni mogoče šablonizirati osnovnošolskega pouka. V bodoče ne bo mogel biti isti način pouka v srezih brez analfabetov in v srezih z velikim odstotkom nepismenih. Tako n. pr. bi se lahko spremenil način pouka v srezih z velikim odstotkom nepismenih tako, da bi otroci hodili v šolo vsak drugi dan, namesto vseh teden. Na ta način bi pridobili prostor in čas za pouk otrok, ki danes sploh nimajo prostora v šolah ter so obsojeni na nepismenost... Pripravljaja se načrt za zidanje novih osnovnih šol. Sicer pa so naši travniki in gozdovi tudi učilnice, v katerih se lahko hrvatska deca mnogočesa nauči. Treba bo tudi reducirati število knjig za posamezne razrede osnovnih šol.

—i O otvoritvi sedme nove ljudske šole v škofjeloškem okraju piše »Jutro« od 10. novembra. Šola je kot trirazrednica odprta v Lučinah.

Naša gospodarska organizacija

TOVARIŠI — TOVARIŠICE — STARŠI!

»Samopomoč učiteljskih otrok« Vas ponovno opozarja na dolžnost do svojih otrok. Vaš sin (hčerka) je gotovo že star 3 leta, a nima še 18 let. Hitro ga tedaj prijavite v zavarovanje »Samopomoči učiteljskih otrok«. Prispevki so majhni in se plačujejo le v primeru smrti ali polnoletnosti.

Koliko plačam ob vstopu za vsakega otroka?

1. zadružni delež	10 din
2. prispevek za primer smrti ali polnoletnosti	10 „
3. upravnilno	10 „
4. pristopnino, ki se ravna po starosti prijavljenega otroka:	
a) za 3. do 4. leta	10 „
b) za 5. do 6. leta	15 „
c) za 7. do 8. leta	30 „
d) za 9. do 10. leta	50 „
5. rezervo za podporo	5 „

Pozneje prispevate le za vsako odpravnino tolikokrat po 10 din, kolikor imate zavarovancev; ob novem letu pa plačate za vsakega otroka še 10 din upravnine in 5 din za rezervni sklad.

Primeri:

Otrok je star 4 leta:

Ob pristopu plačam 10 din + 10 din + 10 din + 10 din = 40 din.
Ob novem letu plačam 10 din + 5 din = 15 din.

Otrok je star 5 do 6 let:

Ob pristopu plačam 10 din + 10 din + 10 din + 15 din + 5 din = 50 din.

Ob novem letu plačam 10 din + 5 din = 15 din.

V slogi in skupni pomoči je naša rešitev v težkih trenutkih. Zato vabimo vse učiteljice starše, da prijavijo svoje otroke v zavarovanje. Prijavnice dobite pri poverjenikih naše zadrage, ki so pri sreskih učiteljskih društvih.

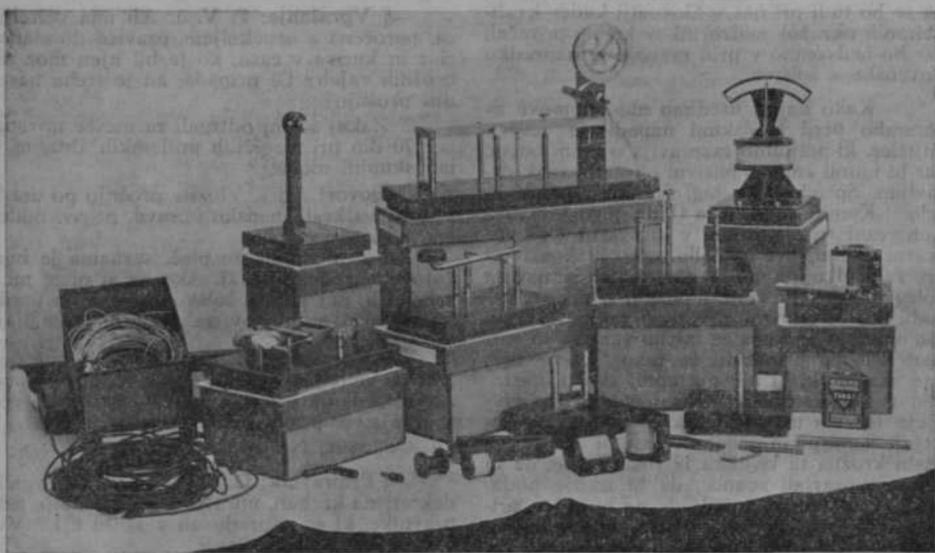
Šolski radio

—i VIII. Torek, 21. novembra: Mladina in časopis; g. Ljudevit Mrzel. Predavatelj se bo dotaknil vprašanja o vzgojnem pomenu dnevnega tiska za šolsko mladino v zvezi z vprašanjem sodobnega nazornega pouka, hkratu pa bo opozoril na smisel in pomen šolskih listov, kakršni so pri nas na mnogih večjih šolah v navadi.

Petek, 24. novembra: Nekaj dni med našimi izseljenci v Franciji; gđc. Julija Sušteršič. 1. Ko odhajajo naši rojaki za kruhom. 2. Štrubelj Lojze: V sivi daljavi. (Odlomek.) 3. V borbi za vsakdanji kruh. 4. Gustav Strniša: Izgnanec. (Recitacija.) 5. Nekaj dni med izseljenci v Franciji (v okolici mesta Metz v Lotaringiji). 6. J. Žvan: Materino pismo. (Recitacija.)

—i V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 19. novembra, ob 17. uri predaval g. Emerik Šiftar: Važnost in oskrba gospodarskega inventarja.

Učiteljska tiskarna

»ROKA«, garnitura učil za pouk elektrotehnike. Primerjajte velikost aparatov z velikostjo žepne baterije.

Šolskim upravitelstvom v znanje!

Zanimanje naših šol za našo zbirko »Roka« učil je izredno veliko. Mnoge šole so že dostavile naročilnice. Mnogo pa je šol, ki zbirke ne morejo plačati niti v dveh obrokih. Da ustrezemo tudi takim šolam, smo zbirko razdelili na dva dela.

Prvi del obsega štiri zaključke, in sicer:

1. Žice in spojke.
2. Jedra in tuljave.
3. Morsov brzojavni aparat.
4. Morsov ključ.

Cena tem 4 zaključkom je din 820—, ki se lahko plačajo v 2 obrokih.

Vsebina prvih štirih zaključkov je ista kot v prospektu, ki ga šole imajo.

Če bi katera od šol niti polovice zbirke ne mogla plačati obenem, dovoljemo plačilo v dveh obrokih.

Naročila sprejema Učiteljska tiskarna le do 30. novembra t. l. Pozneje se bodo cene zvišale.

Mladinska matica

TUJI LISTI IN REVIIJE O POMENU MLADINSKE MATICE IN »NAŠEGA RODA«

V poslednjem času je oživela zopet agitacija proti »Našemu rodu« in Mladinski matici. Dan za dnem prejemamo obvestila o tem iz raznih krajev. Človek se mora naravnost čuditi, kakih sredstev se naši nasprotniki poslužujejo. Zaenkrat samo zbiramo to gradivo, ali če bo treba, bomo o tem tudi obširno izpregovorili. Za zdaj pa pričujemo nekaj izvlečkov iz tujih listov, da bodo čitatelji videli, kakšna je sodba o Mladinski matici in »Našem rodu« drugod, kjer ozračje ni zastrupljeno in prihaja na dan objektivna sodba brez vplivov raznih omizij in klik. Citati so iz zadnjih let.

»Novosti« — Zagreb — so prinesle daljši članek o slovenski mladinski književnosti, kjer pišejo takole o pomenu MM in »Našega roda«: — Brez vsakega dvoma je »Naš rod« najboljši reprezentativna mladinska slovenska, pa gotovo tudi jugoslovanska revija. Da se je »Naš rod« tako razširil, se imamo zahvaliti na eni strani njegovi brezhibni upravni organizaciji in visoki stanovski zavesti slovenskega učiteljstva, a na drugi strani v enakih meri njegovemu uredniškemu vodstvu, ki nudi mladini vse, kar se sploh lahko v današnjih prilikah lahko da. — Kako je MM v nacionalnem, socialnem, vzgojno-estetskem pogledu aktiven, konstruktiven in pozitiven element, more presoditi samo človek, ki pazno skozi leta in leta sledi njenemu požrtvovalnemu in plodovitemu delu.

»Uhor«, kritična revija za mladinsko književnost v Pragi, piše: — Ze danes vrši Mladinska matica največji del nalog v produkciji slovenske mladinske književnosti in najvažnejše je to, da dela pod določenimi strokovno pedagoškimi vidiki, kar je pri tako odgovornem delu, kot je literatura za mladino, v današnjih časih nujno potrebno. — Postopoma se je spopolnil »Naš rod« tudi v ilustrativno-grafičnem pogledu tako, da je danes skoro vsak članek bolj ali manj bogato ilustriran. — Danes je »Naš rod« največja in vodilna mladinska revija, reprezentativna po svoji zunanosti in vsebini. Je resnično — brez pretiravanja — najboljši mladinski list med vsemi jugoslovanskimi listi za šolsko mladino.

»Književni horizont« (Zagreb) pišejo v oceni o Cerkevnikovem »Ovčarju Runu«: Mladinska matica vodi strog račun o tem, kaj daje svojim malim bralcem v roke.

»Novosti« (Zagreb) pišejo na drugem mestu: Mladinska matica v Ljubljani izdaja knjige za mladino in dosega pri tem svojem delu velike uspehe. Med našimi založnicami je to vsekakor zanimiv primer načrtnega dela. Slovenska mladinska književnost se je poslednje čase obogatila z odličnimi izdajami Mladinske matice, ki jo vodijo učitelji in pedagogi z neobičajnim naprednim gledanjem prav podjetno.

O opremi »Našega roda« je prinesla »Istra« v Zagrebu oceno kiparja Goršeta, v kateri pravi med drugim: »Naš rod« nam nudi pestro sliko bogato ilustrirane revije, ki se odlikuje po svoji vsebini in obliki v že umetniški dovršenosti. Noben drug mladinski list se ne more s tem ponašati. Ni čuda, saj so v njem zastopana imena naših najbolj znanih umetnikov.

Ista številka lista prinaša o »Našem rodu« tudi mnenje znane slovenske pesnice Utve, ki se glasi: Da je »Naš rod« naš najboljši mladinski list, bi bilo odveč poudarjati. Gotovo je, da nadkriljuje ne le druge domače mladinske liste, nego tudi tozadevno tujerodno mladinsko literaturo. — In na drugem mestu pravi »Istra« še: Mladinska matica pa vrši še eno važno nalogo: postala je nekak regulator cen na mladinskem knjižnem trgu in ji gre tudi v tem pogledu velika zasluga.

»Srpski književni glasnik« (Beograd): — Prav lepa navada je, da se dajo otrokom pred počitnicami knjige. To misijo vrši Mladinska matica odlično. — Na drugem mestu prinaša »Srpski književni glasnik« oceno o »Našem rodu«. Tu pravi med drugim: List »Naš rod«, ki ga urejuje Josip Ribičič, si je svest svoje vloge v slovenski mladinski književnosti. Pri njem so se združili najboljši slovenski mladinski pisatelji in ilustratorji.

»Prosveta« (Amerika) piše: Pri ljubljanski sekciji JUU je organizirana tudi založba za mladinsko literaturo z imenom Mladinska matica. Organizirali so jo in vodijo jo učitelji; uredniki so učitelji, poverjeniki so učitelji. Tako ima MM svoje poverjenike skoraj na vseh šolah v Sloveniji in le tako je razumljivo, da se giblje naročništvu MM okrog števila 20.000. Učitelji so zgradili v Mladinski matici važno ustanovo, ki po svojih publikacijah mnogo vpliva na vzgojo slovenske mladine. — Knjige in revija so lepo opremljene in bogato ilustrirane. V »Našem rodu« sodelujejo najboljši slovenski mladinski avtorji in najboljši slovenski slikarji. — Delo MM je bogato in pomembno, pomembno tem bolj, ker skoraj ni vasi v Sloveniji, da ne bi prihajale vanjo njene publikacije. Uredništvo se tega zaveda ter se stalno trudi dvigniti višino slovenskega mladinskega slovstva.

»Kulturni služba« (Praga) piše v daljšem članku o mladinski literaturi v Jugoslaviji med drugim: Mladinska matica ima silen vpliv na sodobno mladinsko književnost pri Slovencih.

»Pravda« (Beograd) objavlja: Za mladino izhaja v Sloveniji 8 listov, med katerimi je 5 posvečenih izključno mladinski književnosti, med temi zavzema najvidnejše mesto, tako po višini naklade kot po vsebini, glasilo Mladinske matice »Naš rod«, ki se tiska v 25.000 izvodih. — Dovolj je pomisliti samo na to, da je MM v teku 10 let izdala in razširila med slovensko mladino okoli poldruge milijon izvodov knjig, kar predstavlja v naših razmerah zavidljiv rekord.

—mm »Mladi Korotan« je v svoji 1. številki novega letnika, ki je pravkar izšla, ponatisnil iz »Našega roda« »Jutro na vasi« in »Zgodbo v slikah«, iz Ribičičeve knjige »Mihec in Jakec« pa poglavje, ki govori o vseh svetih.

—mm Ali že veste, da dobite najprimernejše igrice za proslavo 1. decembra v V. zvezku Cicibanove knjižnice pod naslovom Ciciban nastopa? Knjiga stane le 3 din in se naroča pri upravi Mladinske matice v Ljubljani.

—mm Za Miklavža dobite najlepše in najcenejše slikanice pri Mladinski matici. Opozorjamo posebno na veliko večbarvno

slikanico »Dedek Miha«. Knjiga, ki je tiskana na kartonastem papirju in trdo vezana, stane samo 35 din.

Stanovska organizacija JUU

Dabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA bo zborovalo v soboto, dne 2. decembra, s pričetkom ob osmih na deški ljudski šoli v Škofji Loki. Na dnevnem redu je predavanje tov. Horvata o npravstveni povzdigi naroda, poročila bodo podali društveni funkcionarji, o splošni situaciji bo referiral tov. predsednik, razgovor bo o učiteljskih socialnih in gospodarskih ustanovah, pomenili pa se bomo o perečih stanovskih zadevah tudi na splošno. Pridite polnoštevilno, privedite s seboj novodošle tovarišice in tovariše! Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO KRANJ je zborovalo v soboto, 11. novembra 1939., v risalnici dekliške šole v Kranju. Udeležilo se je zborovanja 59 članov, ki so si tudi ogledali prostore te lepe in moderno opremljene šole. Hvala upravitelstvu šole, da nam je dovolilo v njej zborovati.

Tovariš predsednik je pozdravil vse člane, zlasti tov. sres. šolskega nadzornika V. Rupreta.

V situacijskem poročilu je obrazložil delovni načrt za l. 1939./40., ki je bil obravnavan na posvetovanju predsednikov. Govoril je o reorganizaciji učiteljskih društev, poudaril je, da ne moremo ničesar prehiteti, ker moramo delati z obstoječimi političnimi razmerami in zakonitimi določbami. Izrazil je potrebo sodelovanja mlajšega članstva.

Pozdravil je došlega predavatelja g. prof. Tomšiča Ivana, ki nam je »odal študijo: Obrazi mladoletnikov, katerih pot vodi v zločin. Prikazal nam je pot mladostnikov, ki so žrtve nagona, ki jih žene v potepuštvo po cestah in ulicah mest in podeželja. Brezkončna cesta jih pošilja v jetnišnice, ki ima pri nas oddelek, z naslovom »Poboljševalnica«. Prikazal je psihozo v tem zavodu, kjer je ostrost aznikov vedno v opreki z dobroto onih, ki prihajajo od zunaj, da dajejo pouk tej mladini, katerih misli prodirajo vedno tja ven v svobodo. Podal je rezultat raziskavanj, ki jih je imel pri 50 gojencih. Ugotovil, da je 84 % teh nesrečnikov pokopala v ozke celice tavnina.

Za predavanje, iz katerega je zvenela ljubezen do teh nesrečnejšev, je toplo odobravanje.

Tajnik je obrazložil najvažnejše sejne sklepe. Podal je delovni program zborovanja.

Govoril je o nalogah, ki jih stavi na učit. organizacijo nova upravna razdelitev države. Tudi slovensko učiteljstvo mora razmišljati o »reureditvi organizacije, da nas čas, ki bo prinesel od naroda zahtevano banovino Slovenijo, ne bo prehitel.

Tov. blagajnik je prosil, da tovariši, ki so »restavljani izven sreza, vedno javijo svoj odhod in kraj, da ne bodo prejeli publikacij v škodo naše blagajne. Tovariši, ki so bili premeščeni v druge sreze, dolgujejo za lansko leto še 1601,50 din. Neorganizirano članstvo naj pristopi!

Tov. Rapa je podal sliko državne skupščine in delo slovenske delegacije.

V debati k vsem poročilom je stavil tov. Debevec dva predloga:

1. Slovenska delegacija za drž. skupščino naj se že doma domeni, kaj bo govorila, da ne bo šele na skupščini odrezala »govornikov.
2. Sekcija naj društvom takoj sporoči, kaj »e že ukrenila glede morebitne preureditve učiteljske organizacije in kaj je tov. predsednik sekcije zvedel v Beogradu.

Prihodnje zborovanje bo, če ne bo kaj izrednega, v februarju.

Rant Franc, preds. Zumer Tone, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo 11. novembra 1939. v Murski Soboti. Tovariš predsednik je podal poročilo seje upravnega odbora in predsedniškega zbora od 4. in 5. tega meseca.

V debati o situacijskem poročilu je podudarjal tovariš Slokar, da se vodstvo sekcije neutrudno zavzema za pravno in materialno zaščito članstva. Pred kratkim je tudi on došel »o zaslugi in podpori sekcije, da mu je Državni svet že drugič priznal pravico do dnevnice zaradi svoječasne pridelitve na drugo službeno mesto. Zato se sekciji tu na zborovanju javno zahvaljuje.

Zivahna debata se je razvila glede izpraznjenih mest. V našem srezu jih je 31. Ker so se 4 novinci, ki so bili imenovani, odpovedali učiteljski službi, naj bi sekcija posredovala, da bi bili nameščeni 4 drugi. Ker pa ni več proračunske možnosti, naj druga mesta zasedejo brezposelni učitelji kot dnevničarji. S tem bi bilo pomagano brezposelnim, da dobe službo, na meji bi pa ne bilo praznih mest, kar je prav posebno važno. Zahtevalo se je, da se vsa službena mesta razpišejo in da se naj ne oddajajo boljša mesta pod roko. Saj učiteljstvo, ki vrši svojo težavno nalogo na meji, zasluži, da pride enkrat tudi na boljše mesto in tudi v Ljubljano in v Maribor. Predvsem naj bi se dala nagrada vsemu učiteljstvu na meji in ne samo onim, ki morejo dokazati kake posebne zasluge, ker je to mnogokrat prav težavno, saj šola je in bo politikum in se tudi učiteljevo delo ocenjuje predvsem iz tega vidika. Ker je v srezu 31 praznih službenih mest, naj se ne premešča iz sreza po službeni potrebi učiteljstva, ki se je živjevo v tukajšnje razmere, je zadovoljno in deluje uspešno. Prav tako pa naj se v srez ne

namešča učiteljstva po službeni potrebi in prestane biti Prekmurje kazenska kolonija. To oboje ne kaže potrebne skrbi za mejo, ampak je izraz njenega zapostavljanja, ker nikakor ne pripomore k državljanški in narodni vzgoji tukajšnjega ljudstva in ruši ugled učiteljstva, vero v avtoriteto in izprazni v državno oblast.

Glede kontraktualcev se je izrazila želja, naj bi se vendar enkrat uredilo njihovo službeno razmerje in bi prestala negotovost in njihovo bedno materialno stanje. Ob tej priliki se je na predlog g. nadzornika Velnarja nabralo med navzočim učiteljstvom 522 din 50 p za tov. dnevničarja, ki je bil poklican k vojakom ter je pustil doma bolno ženo in otroka. Sklenilo se je, da mu da podpora tudi društvo ter se naprosi sekcijka uprava. G. nadzornik je poročal, da je obljubil g. banski šolski nadzornik Jeglič izposlovati podporo tudi na banovini. S to spontano akcijo je pokazalo navzoče učiteljstvo čustvo pravega tovarštva.

V razgovoru glede aktivizacije članstva se je sklenilo, da se dan pred zborovanjem, t. j. 1. decembra 1939. ob 15. uri sestanejo člani obmejnega odseka v kavarni Krona (Vučak), in sicer skupno z upravnim odborom. Do tedaj pa naj pošlejo tovariši(-ce), ki poučujejo na obmejnih šolah, kratka poročila o tamkajšnjih razmerah društvu tajniku, da bomo polagoma izdelali sliko obmejnih »roblemov našega sreza. Sklenilo se je uvesti »osvetovalnico, oziroma vprašalno skrinjico.

Tovarišica M. Petovarjeva iz lendavskega sreza je predavala o temi: »Naše delo na vasi«. Prikazala je potrebo učiteljevega dela in razne načine udeleževanja z ozirom na različne prilike in učiteljevo individualno nastojenje in sposobnost. Predavanje je bilo dokaz pravilnega in zrelega gledanja na problem naše vasi kakor ga more podati le oni, ki resnično dela med ljudstvom in z njim čuti. Tov. M. Petovarjeva, ki je še novinka v našem stanu, nas je zares presenetila s tem lepim predavanjem in želeli bi, da bi ga ponovila v drugih društvih.

Po zborovanju se je vršil razgovor učiteljic, kjer se je ugotovilo sledeče:

1. Zdravstveni pregled po šolah se vrši površno. Zato naj se naprosi sekcija, naj intervenira pri kr. ban. upravi za izboljšanje.
2. Učiteljice so premalo usposobljene za dviganje zdravstvene in higienske izobrazbe kmečke žene. Zato bi bil potreben tečaj za nego dojenčka in higieno žene. Pozvale se bodo s posebnimi polami učiteljice našega in lendavskega sreza, da se priklade v ta tečaj in če bo dovolj pripravljenih, se bo ukrenilo vse potrebno za realizacijo.
3. Gospodinjstvo nadaljevalni tečaji se po večini šol v našem srezu ne morejo vršiti, ker so na njih nameščene učiteljice, ki niso za to usposobljene. Zato naj se naprosi ban uprava ali kaka druga ustanova, da zonet otvori prkt. gosp. tečaje za učiteljice, ki naj bodo dostopni tudi začetnicam.
4. Naprosi se društvena uprava naj začne zborovanje točno ob določenih uri, da se bo mogel po zborovanju vršiti sestanek učiteljic.

Na zborovanju se je sprejela sledeča resolucija:

1. Ločitev prosvetne uprave od politične.
2. Stalnost na mestu.
3. Ukinitvev premeščenj po službeni potrebi in oprava reparacij.
4. Zvišanje službenih prejemkov.
5. Avtomatsko napredovanje ali vsaj napredovanje po rangni listi.

Prihodnje zborovanje se vrši 2. decembra 1939.

Hajnshek Franc, preds. Kramberger Jožko, taj.

Novosti na knjižnem trgu

—k Frana Erjavca Zbrano delo, IV. zvezek. Uredil Anton Slodnjak. Izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1939. Cena v platno vezani knjigi 100 din. V četrtem zvezku Zbranega dela Frana Erjavca je priobčena vsebina III. dela Erjavčevih spisov: Domače in tuje živali v podobah — Golazen. (Uvod. Opis golazni.) Ribe. (Uvod. Zivalske podobe), ki jih je v dopolnilo Erjavčevega dela opisal Rafael Bačar, in Naše škodljive živali v podobah in besedi. (Uvod. a) Živali, opasne človeku in njega zdravju. b) Živali, škodljive našim domačim živalim. — Knjiga obsega 441 strani in ima devetnajst dvostranskih tabel s podobami golazni in rib na posebnem papirju. — Zelo redke so knjižnice, ki imajo celotno prvo izdajo Erjavčevih spisov in upravičeno ponosni so oni, ki so lastniki teh dragocenih knjig našega, doslej najboljšega in najplodovitejšega prirodopisca in pisatelja. Prav iz tega razloga moremo izraziti le radost ob drugi izdaji celotnih Erjavčevih spisov, ki bo zaključena z izidom V. zvezka. To delo ne bi smelo manjkati v nobeni šolski knjižnici in je le obžalovati, da si ga mnoge šole zaradi prenikljivih proračunskih postavk ne bodo mogle nabaviti. Naglasiti je tu treba predvsem dejstvo, da se učiteljstvo največkrat muči s pravilnimi imeni in opisi raznih živali in zelo občuti veliko vrzel, ki je v tem pogledu zijalo v naši strokovni literaturi. Z II. izdajo Erjavčevih del je ta nedostatek odpravljen, najti bi bilo treba le še možnost, kako bi prišle prav vse šole do tega krasnega in potrebnega dela.